

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
CHIRCHIQ DAVLAT PEDAGOGIKA UNIVERSITETI

MANTIQ FANIDAN
O‘QUV DASTURI (SILLABUS)

Bilim sohasi:	100000 – Ta’lim
Ta’lim sohasi:	110000 - Ta’lim
Ta’lim yo‘nalishi:	60112100 – Milliy g‘oya, ma’naviyat asoslari va huquq ta’limi

O'quv dasturi (sillabus) Chirchiq davlat pedagogika universiteti kengashining 2024 -yil "22.06" dagi 19-sonli bayonnomasi bilan tasdiqlangan.

Tuzuvchi:

G.G'. G'affarova CHDPU "Milliy g'oya, ma'naviyat asoslari va huquq ta'limi" kafedrasini professori, fals.f.d.

Taqrizchilar:

I.B. Siddiqov - Farg'ona davlat universiteti Falsafa kafedrasini professori v.b., fals.f.d.

B.M. Qandov - CHDPU "Milliy g'oya, ma'naviyat asoslari va huquq ta'limi" kafedrasini dotsenti, fals.f.b.f.d. (PhD)

O'quv dasturi (sillabus) Chirchiq davlat pedagogika universiteti Gumanitar fanlar fakulteti "Milliy g'oya, ma'naviyat asoslari va huquq ta'limi" kafedrasining 2024 -yil "22.06" dagi 12 - sonli majlisida ko'rib chiqilgan va tasdiqlashga tavsiya qilindi.

Kafedra mudiri:

G.G'.G'affarova

O'quv dasturi (sillabus) Chirchiq davlat pedagogika universiteti Gumanitar fanlar fakulteti kengashining 2024 -yil "26" 06 dagi 12 - sonli majlisida muhokamadan o'tkazilgan.

Fakultet dekani:

R.A.Ikramov

O'QUV DASTURI (SILLABUS)

Gumanitar fanlar

fakulteti

60112100 – Milliy g'oya, ma'naviyat
asoslari va huquq ta'limi yo'nalishi

Umumiy ma'lumotlar

Fan nomi: Mantiq		
Fan kodi: Logik 6354	Kredit miqdori: 4	Semestr: 6
Kafedra nomi: Milliy g'oya, ma'naviyat asoslari va huquq ta'limi		
Fan o'qituvchisi: G'affarova Gulchehra G'ulamjanovna		
Email: gafforovagulchehra3@gmail.com		
Fan turi: Tanlov		
Ta'lim shakli:	Kunduzgi	
Baholash shakli:	Imtihon	
Fan tili:	O'zbek	

Fanning qisqacha mazmuni

“Mantiq” inson tafakkurining eng umumiy shakllari, qonunlari va fikrlash usullarini o'rganadi. Mantiq fani tafakkurni rivojlantiradi, insonda umumiy tushunchalar, kategoriyalar bilan ish ko'rish ko'nikmalarini hosil qiladi. Bu esa, bugungi fan texnika rivoji jadallashgan sharoitda ilmiy tadqiqotlar olib borish hamda ilmiy – nazariy ma'lumotlarni samarali tahlil qilishda muhim rol o'ynaydi. Mantiq bilish, to'g'ri fikrlash metodlarini o'rganuvchi fandır.

Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarni to'g'ri fikrlashning mantiqiy shakllari va qonun-qoidalarini bilan tanishtirish asosida mantiqan izchil, asosli muhokama yuritishga o'rgatish, aniq fikrlay oladigan barkamol inson etib tarbiyalash, ularda yangi turmush va tafakkur tarzini qaror toptirish asosida etuk mutaxassis bo'lishlari, yangi demokratik jamiyat qurishning faol ishtirokchilariga aylanishi uchun zarur ilmiy, nazariy va amaliy bilimlarni shakllantirishdan iborat.

Fanning asosiy vazifasi – talabalarga to'g'ri muhokama yuritishning mantiqiy shakllari va qoidalarini o'zlashtirishga yordam berish, ularning mustaqil fikrlash madaniyatini yuksaltirish; xato fikrlarning paydo bo'lish sabablari bilan tanishtirish, ularning oq-qorani tushunib etishiga, buzg'unchi g'oyalar bilan yaratuvchi g'oyalar, shu jumladan, milliy g'oyani ajrata oladigan bo'lishiga erishish; ularni xulosaviy bilimlar hosil qilish, muammolarni yaratish va hal etish, farazlarni ilgari surish va asoslashning usullari, hamda qoidalarini bilan tanishtirish; talabalarga muloqat davomida savol-javob qilish, bahs yuritish sir-asrorlarini o'rgatish; talabalarni ilmiy bilimlar mantiqiy tuzilishi hamda ilmiy nazariyalarning mantiqiy qurilishi bilan tanishtirish; inson tafakkurining eng umumiy shakllari, qonunlari va fikrlash usullarini o'rgatish, tafakkurni rivojlantirish, insonda umumiy tushunchalar, kategoriyalar bilan ish ko'rish ko'nikmalarini hosil qilish, fikrlash madaniyatini o'stirish, fikrni to'g'ri qurish malakasini rivojlantirish va boshqalar.

Ta'lim natijalari:

Kursni tugatgan talabalar:

* Talaba mantiqiy tafakkur xususiyati va qonuniyatlari, ularning jamiyat taraqqiyotiga ta'sirini tizimli-tahliliy yoritib bera olishi;

* mantiqiy tafakkur madaniyatining inson hayot va fikrlash tarzining takomillashtirishdagi roli va ahamiyatini bilishi;

* to'g'ri muhokama yuritishning mantiqiy shakllari va qoidalarini o'zlashtirishi, mustaqil fikrlash madaniyatini yuksaltirish orqali xato buzg'unchi g'oyalar bilan yaratuvchi g'oyalar, shu jumladan, milliy g'oyani ajrata oladigan bilimga ega bo'lishi;

* kasbiy faoliyatda mantiqning metodologik ahamiyatini tahlil qilish, muloqat davomida savol-javob qilish, bahs yuritish sir-asrorlarini auditoriyaga ravon tilda izohlab bera olish ko'nikmalariga ega bo'lishi;

* dunyoqarashlar erkinligini ta'minlash jarayonida jamiyatning boshqa a'zolarini barkamol shaxs sifatida shakllanishiga ko'maklashish, Vatanga va milliy qadriyatlariga sadoqatli, har tomonlama yetuk komil insonlarni tarbiyalash *tajribasiga ega* bo'lishi lozim;

* global jarayonlarda analitik va sintetik, mantiqiy tafakkurning roli, O'zbekistonda olib borilayotgan islohotlarning mohiyati haqida darsda turli xil manba va vositalardan foydalanish **malakalariga** ega bo'lishi kerak.

Kurs natijasiga ko'ra ega bo'ladigan kompetensiyalar (KK):

• Kelajakdagi kasbiy faoliyatda tarbiya va huquq fanlaridan dars mashg'ulotlarini olib borish, auditoriyaga mos va tushunarli tarzda va shaklda mantiq qonuniyatlari va kategoriyalarini izohlab bera olish ko'nikmalariga ega bo'ladi (KK-1);

• Ilmiy-tadqiqot ishlarini bajarishda ishtirok etadi (KK-4).

Fan mazmuni

Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)

M1	Mantiq fanining predmeti, maqsad va vazifalari
M2	Mantiq fani shakllanishi va taraqqiyotining asosiy bosqichlari
M3	Mantiq ilmi va til
M4	Mantiqning asosiy qonunlari.
M5	Tushuncha tafakkur shakli sifatida
M6	Tushunchalar o'rtasidagi munosabatlar
M7	Hukm (mulohaza)
M8	Murakkab hukm va uning turlari
	Oraliq nazorat
M9	Xulosa chiqarish
M10	Xulosa chiqarish turlari
M11	Argumentlash va bilimlar taraqqiyotining mantiqiy shakllari
M12	Muammo. Gipoteza. Nazariya

M13	Dialektik logika.
M14	Ilmiy nazariyaning mantiqiy strukturasi, shakllanishi va rivojlanishi
M15	Mantiq ilmining fan va texnika taraqqiyotiga, mamlakatni modernizatsiyalash jarayoniga ta'siri
Mashg'ulotlar shakli: Seminar mashg'ulot (S)	
S1	Mantiq fanining predmeti, maqsad va vazifalari
S2	Mantiq fani shakllanishi va taraqqiyotining asosiy bosqichlari
S3	Mantiq ilmi va til
S4	Mantiqning asosiy qonunlari.
S5	Tushuncha tafakkur shakli sifatida
S6	Tushunchalar o'rtasidagi munosabatlar
S7	Hukm (mulohaza)
S8	Murakkab hukm va uning turlari
S9	Xulosa chiqarish
S10	Xulosa chiqarish turlari
S11	Argumentlash va bilimlar taraqqiyotining mantiqiy shakllari
S12	Muammo. Gipoteza. Nazariya
S13	Dialektik logika.
S14	Ilmiy nazariyaning mantiqiy strukturasi, shakllanishi va rivojlanishi
S15	Mantiq ilmining fan va texnika taraqqiyotiga, mamlakatni modernizatsiyalash jarayoniga ta'siri

O'qitish va o'rganish usullari

Modul ma'ruzalar va seminar auditoriya mashg'ulotlari hamda talabalarning mustaqil ta'lim faoliyati orqali tashkil etiladi. Ma'ruzalarda mantiq kursi mavzularini tahlil qilish uchun zarur bo'lgan nazariy ma'lumotlar beriladi. Mazkur fanni o'qitish jarayonida ta'limning zamonaviy metodlari, pedagogik va axborot kommunikatsiya texnologiyalari qo'llanilishi nazarda tutilgan.

Seminar mashg'ulotlarda kursdan olingan dars va uning asosiy maqsadi yoshlarga jamiyatda ro'y berayotgan tub o'zgarishlarning mohiyatini to'g'ri idrok qilish va shu asosda o'z kasbiy faoliyatini samarali olib borishda qo'llay olish imkoniyatlarini tahlil qilinadi. Mustaqil ta'lim faoliyatida talabalar mavzularni chuqur o'rganib, adabiyotlar va ilmiy jurnallar hamda manbaalardan foydalangan holda mavzularni tahlil qilishi lozim.

Kurs ishi mavzulari asosida talaba kurs ishi yozish yo'riqnomasi asosida tanlangan mavzuni tahliliy o'rganishi va yoritishi, shuningdek taqdimot qilib himoya qila olishi talab etiladi.

Mashg'ulot turi	Ajratilgan soat
Ma'ruza	30
Seminar mashg'ulot	30
Mustaqil ta'lim	60

Kurs ishi	-
Talabalarning jami o'quv va o'qitish soatlari	120

Fan bo'yicha talabalar bilimini baholash va nazorat qilish mezonlari

Talabalar bilimlarini nazorat qilish va baholash talabaning faolligi, oraliq nazorat, yakuniy nazorat hamda mustaqil ta'limni baholash orqali amalga oshiriladi.

- **Oraliq nazorat** - bu professor-o'qituvchi tomonidan talabaning modulning birinchi qismi bo'yicha olgan bilimlari va amaliy ko'nikmalarini baholashning muhim bosqichi bo'lib, kelajakda shu fan bo'yicha o'zlashtirishni prognoz qilish ko'rsatkichidir. Oraliq nazoratda talabalar bilimini baholash og'zaki savol-javob va yozma ish orqali amalga oshiriladi. Talaba oraliq nazoratdan o'tmagan taqdirda unga yana 2 marta qayta topshirish imkoni beriladi. **Umumiy baholashning 20 foizi.**

- **Mustaqil ta'limni baholash** – bu talabalarning jamoaviy tartibda va yakka tartibda berilgan amaliy loyihalarni bajarishlari orqali amalga oshiriladi. Bunda har bir talabaga bitta jamoaviy loyiha va ikkita yakka tartibda bajariladigan loyiha beriladi. Talaba berilgan loyihaning maqsad va vazifalarini, mohiyatini tushungan holda qo'yilgan masalani o'rganib, izlanishlar olib boradi. Olingan natijalarni tahlil qilib, xulosalari bilan taqdimotlar tayyorlab himoya qiladi. **Umumiy baholashning 50 foizi.**

- **Yakuniy nazorat** - bu professor-o'qituvchi tomonidan talabaning kurs bo'yicha olgan bilimlari va amaliy ko'nikmalarini baholashning umumlashtiruvchi bosqichi hisoblanadi. Yakuniy nazorat yozma ish, og'zaki yoki test shaklida o'tkazilishi mumkin. **Umumiy baholashning 30 foizi.**

Baholash, oraliq va yakuniy nazorat topshiriqlari (vazifalari) kurs professor-o'qituvchilari tomonidan ishlab chiqiladi, oldindan moderatsiyadan o'tkaziladi va kafedra mudiri tomonidan tasdiqlanadi.

Nazorat turlarini o'tkazish bo'yicha tuzilgan topshiriqlarning mazmuni talabaning o'zlashtirishini xolis, shaffof va aniq baholashga imkon berishi kerak.

Talaba akademik huquqbuzarlikka (qoidabuzarlik) olib keladigan har qanday harakatlarga yo'l qo'ymasligi kerak. Masalan, plagiat, o'zaro kelishib olish, natijalarni qalbakilashtirish, imtihon jarayonida qoidabuzarlik, ya'ni konspekt va shpargakalardan, telefon va boshqa aloqa vositalaridan foydalanishi, imtihon olinadigan xonaning ichida yoki tashqarisida boshqalar bilan muloqot qilishi ta'qiqlanadi. Bunda aybdor talabalar nazorat yoki imtihon jarayonidan chetlashtiriladi to'plagan bali yoki bahosi nolga aylantiriladi.

Fan (kurs) xususiyatlaridan kelib chiqib baholash va nazorat qilish mezonlariga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritilishi mumkin.

Asosiy adabiyotlar

1.	Qandov B.M. Falsafa. O'quv qo'llanma. – Toshkent: “Yangi Chirchiq book”, 2022. - 420 b.	
2.	Saloxov A.O. Falsafa. O'quv qo'llanma. – T.: “Lesson press” nashriyoti, 2021. - 436 b.	
3.	Шарипов М., Файзихужаева Д. Мантик. Ўқув қўлланма. - Т.: Г ь.Фулом номидаги нашриёт, 2004.	

Tavsiya qilinadigan qo'shimcha adabiyotlar

1.	O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. - T.: O'zbekiston, 2023.
2.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. – Toshkent: “O'zbekiston”, 2022. - 440 bet.
3.	Тўраев Б. Мантиқдан амалий машғулотлар. -Т., 2009.
4.	Хайруллаев М., Ҳақбердиев М. Мантик. -Т: “Ўқитувчи”, 1993.

Internet manzillari

1. www.pedagog.uz
2. www.edu.uz
3. <http://ziyonet.uz>
4. <http://www.cspi.uz>